

Mythologične drobtine.

(Po narodnih pripovedkah razglasuje Dav. Terstenjak.)

O praproti.

Ni je rastline, da bi jo Slovenci tako zelo čislali, kakor praprot. Pripovedajo, da te utegne praprotno seme, če ga deneš v škornje, nevidljivega storiti. Iz praproti delajo janževo roko, kresno roko. Uterga se praprot in pusti se na steblo pet vejic kot znamenje peterih perstov. S tako roko prideš lahko do podzemeljskih zakladov. Enake vere o praproti imajo tudi Čehi in Lužičani (Glej Hanušev: Bajeslovni Kalend. str. 182, 183.). Znana je prislovica latinska o praprotnem semenu: „Semen tartara terret“. Rusi čislajo poseben rod praproti tako imenovani *baranec*, *beranec* (der wollige Waldfarren). Koren te praproti je prevlečen z gosto žoltkasto volno; zato so ga primerili *beranu* (ovnu). (Glej: Wittstein etymol. botan. Wörterbuch str. 94.) Ob Janževem je letni solncevrat; razjasnuje se tedaj, zakaj se ravno praprot o Ivanjem tako močno časti in se mu bajevna moč prideva.

Valvasor (l. c. str. 356) tudi še omenja, da kranjske žene rabljajo za bajanje in čaranje zel „*adiantum aureum*“ ali „*polytrichon aureum majus*“. Stari Egipčani so mislili, da ta zel varuje pred pijanstvom, in da pijanca, če vejico te zeli v roke vzame, hitro strezni (glej Pierii Valeriani Hieroglyph. Venet 1604. Lib. XXV. str. 255.) Kako se ta zel velí po slovenski?

O marjetici.

Slišal sem praviti, da se more z marjetico (*primula veris*) zlata gora odpreti. Velí se tudi lučnek, po nemškem *Himmelsschlüssel*, ker z mladega leta perva cvetí, in tako rekoč odpira ves cveteči svet in oznanja svetlejšo, prijetnišo dneve, močnejšo nebeško luč. Slovenska legenda pravi, da je ta cvetlica sveti Marjeti posvečena, od tod njeno ime: marjetica. Ktero pogansko božico sv. Marjeta v narodni veri nadomestuje, lahko bereš v Hanuševem „Bajesl. Kalend. str. 195“.

O verbi.

Verba naj rajši kraj vode raste. Stari Slovenci pa so si podzemeljski svet — pekel — mislili pod vodo, v gerdi muži, *) tako se torej tudi razjasnuje prislovica slovenska: hudič se iz verbe reží.

*) Zato v jeziku sorodnih Letov pekel pomenja: mužo, močvirno (glej Štender gramm. lettici., str. 267.

Polaci imajo prislovico: Zaljubil se je ko hudič v staro verbo. (Wurzbach, Sprichwörter der Polen, 2. Auflage, str. 183.)

O brinji.

Brinja (borovica, Wachholder) je symbol zdravonosne delavnosti. Če kogar glava boli — ima uroke, in ga kadijo z brinjevim zernjem.

O ibi.

Ibo, ko posebno žegnano, vtikajo za trave v hlevih, da živini kuga ne škoduje.

O dresenu.

O dresenu (Flöhkraut) pripovedajo Slovenci, da kdor na bin-košno nedeljo tri lističe te zeli na tešče pojé, ne škoduje mu škorpionov griz.

Pregovori in besedila na Štajarskem.

(Zapisal J. Gomilšak.)

Imam penez, kakor žaba perja. — Bojim se te kakor vrabelj nastave. — To si je pri svojem kruhu zmisli. — Cmiži se, kakor kislá Minka. — Drži se, kakor svete Lucije dedek. — Obira se po vseh kotih (ničesa se ne poprime). — Je legoden (schlimm) kakor divja stvar. — Trepeče kakor šiba na vodi. — Sladi se krog njega, kakor mačka krog sira (sala). — Je cusrav (raztrgan) ko bi se z vetrom tepel. — Je kuštrav, kakor jašjev (jelšin) germ. — Obnaša se, ko bi v staro lesó ručil. — Žaba v mlaki, ptica v zraki. — Sit kakor boben. — Reži se, kakor budalo iz brezja. — Sree mu treska, kakor pijancu hišne vrata. — Je mlada, kakor plava sliva. — Je šemast, ko bi ga kršeli pikali. — Tako sem jezen, da bi devet gib debelo gibanico prejedel. — Se suhe žganice napiti (übel ankommen). — Glad pasti, in zobe v steno tiščati (Hunger leiden). — Je zamerljiv, kakor breja mačka, — Obnaša se, ko bi godle sit bil. — Se k deli drži, kakor mačka k žgeči kaši, — kakor žaba k orehi. — Je preteknjen ko lovski pes. — To je kisló kakor cvič.

